

सम्पादकीय

जनस्वास्थ्ययात कयाः
खेलवाड यानाच्चंगु सरकार

कोरोना भाइरसयात कयाः न्ह्याक्व हे चर्चा यानाच्चंसां नं थुकियात कयाः ब्यक्ति, सम्बन्धित निकाय अथे हे सरकार गुलि गम्भीर जुइमाःगु खः, व जुयाच्चंगु मदु धकाः सकस्यां वाः चाय् काच्चंगु जुल। अथे खःसां थुकियात कयाः जनतात गुलि सचेत मजू धकाः ध्याच्वन उकियात कयाः सरकार भन् अप्वः वेवास्ता यानाच्चंगु खनेदु।

कोरोनाया महामारी हलिन्यंक शुरु जूबलय् नेपालय् नं थुकियात कयाः साबधानी नाला मकाल धाःसा थुकिं गम्भीर रुप काय्फु धकाः थीथी ख्यलं सचेतलिसें ख्याच्वः बियाच्चंगु खः। थुकियात कयाः न्हापां तसकं गम्भीर जूगु धकाः क्यनेत लकडाउन ला यात, तर उगु इलय् साबधानीया नितिं दय्केमाःगु पूर्वाधारत मदय्कूसें सरकार सुम्क हे च्वनाच्वन। जब आर्थिक संकट खनेदया वय्धुंकाः सरकार लकडाउन छ्वासुकेगु ज्या याःसां नं थ्वपाखें जुइगु लिच्वःयात कयाः वास्ता मयासे पूर्वाधार दय्केगु निसें साबधानीया छुं नं उपाय नाला मकाल। जब थुकिया रुप तच्चया वन, आः वयाः सरकार जनउत्तरदायीपाखें लिचिलाः याउँक हे ल्हाः ल्हवनेगु ज्या यात। अभ् सविधानय् बियातःगु स्वास्थ्य सम्बन्धी अधिकारयात तक न्ह्याः सरकार वासः याय्गु नितिं स्वयम् नागरिक हे जिम्मेवार जुइमाः धकाः अभिव्यक्ति बिल। अभ् जनताया लापरवाही यानाः हे थजाःगु अवस्था ब्वलंगु धकाः जनतायात कोरोनापाखें बचय् जुइगु नितिं विश्व स्वास्थ्य संगठन जारी यानातःगु प्रोटोकलयात गम्भीरकथं नाला काय्त् इनापलिसें मचाय्कं ख्याच्वः बीगु ज्या जक जुयाच्वन। तर सरकार थःगु दायित्व छु खः धइगु आःतक नं बोध याःगु मदुनि।

कोरोना जूगु खः वा मखु धकाः सीकेगु नितिं याइगु रियल टाइम पिसिआर जाँच तक नं सरकार याय्मफु धकाः मछाः मजुसे अभिव्यक्ति बीगु ज्या जक याःगु मखु, जनता थःपिके धेबा मदु धकाः प्रमाणित याःसा निःशुल्क वासः याय्गु व्यवस्था जुइ धकाः निर्लज्जता न्ह्यब्वय्त् नं लिमचिल। थजाःगु अवस्थाय् सरकारयात जनतां कर हे छाय् पुलेगु धइगु न्ह्यसः ब्वलनीगु अस्वभाविक मखु। तर सरकारया न्हाय्पं मदुगु कारण थुकियात अभ् नं बेवास्ता हे यानाच्चंगु दु।

संघीय सरकार निर्णययात कयाः प्रदेस सरकार व स्थानीय सरकार नं मूक दर्शक जुयाच्चंगु दु। जनताया सम्पतिनिसें हरेक ज्याखँय् जक मखु, पलाः पलाः पतिकं कर कयाच्चंगु थुगु संघीय, प्रदेस व स्थानीय सरकार जनताया स्वास्थ्ययात कयाः थुकथं खेलवाड याय्गु गुलितक पाय्छि खः। सरकारं सरकारी अस्पतालं ला जनतायात वासः याय्गु ज्या याय् मफुत, सरकारं हे कोरोना जूपिन्त वासः याय्गु नितिं बियातःगु निजी अस्पतालं खुलेआम जनताया धेबा लुटय् यानाच्चंसां नं सरकार मूक दर्शक जुयाच्चंगु दु। धेबा दुपिन्सं जक कोरोनाया वासः याय्गु अले मदुपिं छैय् हे च्वनाः सिनावनेत बाध्य जुयाच्चंगु थजाःगु अवस्थाय् धात्थे सरकार हे दुगु खःला धइगु छचाखेरं न्ह्यसः तयाच्चंगु इलय् सरकार जनस्वास्थ्ययात कयाः गम्भीर पलाः न्ह्याकेमाःगु थौंया आवश्यकता खः।

त्वमिपिन्त इनाप

लहना वाःपतिइ लेख, रचना, रिपोर्ट व समाचार छ्वयादीफइ। छिकपिंसं छ्वयादीगुयात थुगु वाःपतिइ थाय् बियाच्वना। पिदंगु च्वसुयात उचित पारिश्रमिक बीगु नं सुचं बियाच्वना।

लहना वाःपौ

भोर्छे, यँ

lahana.news@gmail.com

जाति व धर्मया राजनीति
देसया नितिं घातक जुइ

राजनीति विज्ञतसें नं बारम्बार धाय्गु यानाच्चनी, बिचाः व चेतनाय् कमजोर जुयावन कि देस व जनताया अवस्था पाय्छि जुइमखु। भीगु देसय् नं जाति व धर्मया राजनीतिं यानाः बिचारवान, विवेकी, देसभक्त नेतात ध्याकुनय् लालां वनी। थ्व हे हुनिं देस व जनताया अवस्था कमजोर जुजुं वनाच्चंगु खः।

डि.आर. रसङ्गी

राजनीतिक पार्टीया नेतात स्वार्थी, लोभी जुयाः कर्तव्यहीन, कर्महीन जुल धाःसा पार्टीया सिद्धान्त, नीति दिशाहीनताया लँपुइ वनाच्चनी। जब नेतृत्ववर्ग हे दिशाहीनताया लँपुइ वनाच्चनी, व देसय् अराजक, अशान्ति व अब्यवस्थाया अवस्थाय् थ्यनाच्चंगु दु धइगु संकेत खः। देसया अवस्था अराजक व अब्यवस्थाय् थ्यन धइगु अर्थ खः, देसय् हत्या, हिंसा, लुटपात, अपहरणया घटना तच्चः जुयाच्चंगु दु। देसय् भयावह स्थिति जुइगुया मू हुनिं नं बेइमान, दलाल व अपराधी प्रवृत्तिया गुण्डातसें पार्टी कब्जा यानाच्चंगु दु धकाः याउँक अनुमान याय्फु। धर्म शास्त्रय् नं थथे धयातःगु दु, गुगु देसय् पशु स्वभावया चरित्र दुपिन्सं राजनीति यानाः पार्टी अथवा सत्ता कब्जा यानाच्चनी, अभ् पशु स्वभावया चरित्र दुपिं नेतातय्त् जनतातसें नं आदर यानाच्चनी, नक्कली ढोंगीतय्त् विज्ञ धकाः सभाय् दुश्याकातइ, चरित्रहीन व नैतिकहीन ब्यक्तित्वतय्त् राज्यया अधिकार बियातइ, व राज्ययात विदेशी शक्ति आक्रमण याय् म्वाय्क अथे हे ध्वस्त जुयावनी। भीगु देसय् नं चरित्रहीन व नैतिकहीनतय्गु ल्हाती सत्ता लानाच्चंगुलिं राज्य बर्बाद जुजुं वनाच्चंगु दु। अभ् ला भीगु देसय् चरित्रहीन, नैतिकहीन ब्यक्तित्वपिनिगु ल्हाती सत्ता लानाच्चंगु जक मखु, विदेशी शक्तियाके राज्य सञ्चालनया रिमोट लानाच्चंगु दु। थ्व हे हुनिं छेवे देसया शत्रु शक्ति चरित्रहीन, नैतिकहीन ब्यक्तित्वपिन्सं देसया हिं त्वनाच्चंगु दुसा मेखे विदेशी शक्ति देस व जनताया हिं त्वनाच्चंगु दु।

थौकन्ह्य समाजय् नकारात्मक शिक्षाया बोलबाला अप्वः जुयाच्चंगु खनेदु। अथे धइगु राज्य हे स्कूलनिसें उच्च तर्गितक ब्यक्तिगत स्वतन्त्रता व अधिकारया वकालतय् बः बियाच्चंगु दु। ब्यक्तिगत स्वतन्त्रता व अधिकारय् अप्वः बः बियाच्चंगु हुनिं थःगु कर्तव्य छु खः धइगु शिक्षायात गौण यानाबिल। थ्व हुनिं नं खः, समाजय् अप्वः मनूत स्वार्थी जुइगु, सुविधाभोगी जुयाच्चनीगु, महगस खनाच्चनीगु। लिसें धेबाया नितिं न्ह्यागु हे ज्या याय्त् तयार जुयाच्चनीगु खः। धेबा कमय् याय्गु नं निगू तरिका दु। छगू पाय् छिकथं थःगु दिमाग छ्यलाः इमान्दारी जुयाः धेबा कमय् याय्गु खःसा मेगु मखुकथं धेबा कमय् याय्गु खः। विशेष यानाः थःगु देय् त्वःताः थःगु थाय्बाय् त्वःता वइपिं बंजातसें मखुकथं वनाः चांचां धेबा कमय् याय्त् स्वयाच्चनी। अभ् भारतया मूलबासीतसें अप्वः धेबा कमय् यानाच्चंगु दु। भीगु देसया अर्थतन्त्र भारतीय मूलया बज्जातय्गु ल्हाती लानाच्चंगु कारण नं थथे जुयाच्चंगु खः। जब विदेशी मूल थःगु देय् त्वःताः मेगु थासय् वनाः ब्यापार याइ, स्वभाविककथं स्थानीय

ब्यापारीत बिस्थापित जुइत बाध्य जुइ। छाय् धाःसा सोभ्रापिं स्थानीय ब्यापारीत विदेशी मूलया चतुर ब्यापारीनाप धेधेबल्ला याय् फइमखु। स्वनिगःया स्थानीय ब्यापारीत धमाधम पलायन जुयाच्चंगुया कारण नं थथे जुयाः हे खः। धुर्त व चतुर विदेशी मूलया मारवाडी बज्जातसें ततःधंगु ब्यापार व उद्योग कब्जा यायां वनाच्चंगु दुसा मध्यमवर्गया नेवाःतय्गु ब्यापार नं पिने जिल्ला वःपिं गैर नेवातसें राजनीति व ब्यापार कब्जा याना वनाच्चंगुलिं नेवाःतय्गु ल्हाती न ब्यापार दु, न राजनीति हे। जब राजनीति, ब्यापार व मेमेगु लजगाः थःगु ल्हातिं पिह्वनी, अवश्य नं व जातिया भविष्य दइमखु। नेवाःतय्गु अवस्था भन्भन् स्थाना वनाच्चंगु थथे हे

उलिं जक मगानाः देसया प्राकृतिक श्रोतया सम्पति दोहन यात। अभ् नं धेबा कमय् यानाः अत्याधिक सम्पति मुंकेगु ल्याखं भारतयात कोशी, गण्डकी व कर्णालीया लःया अधिकार बियाः भारतयात लय्ताय् कल। वया नापनापं तःधंगु कमिशन नय्गु ज्या जुल। बर्मी नेतातसें भारतया आशिर्वाद काय्गु नितिं अभ् देसया भूमितकं क्वत्यःसां मख्छु यात। दसूया नितिं सुदूर पश्चिम प्रदेशया लिपुलेकयात दिल्लीइ जूगु १२गू बुदाँ सहमति याःगु इलय् भारतयात अधिकार बीधुकूगु जुयाच्वन। थ्व हे हुनिं लिपुलेकय् भारतीय सैनिकतसें परेड हिंताच्चंसां नं थनया फुक्क धयाथे पार्टीया नेतातय्गु म्हुतुइ धौ फिनाच्चंगु खः।

देसय् गोलमाल जुयाः जनतां दुःख कष्ट फयाच्वनेत बाध्य जुयाच्चंगु कारण सत्ताय् च्वनिपिं स्वार्थी, लोभीया नापनापं देस व जनतायात गद्दार याइपिं नेतात सत्ताय् वंगुलिं खः। यदि भिपिं अर्थात सकारात्मक नेतात सत्ताय् थ्यन धाःसा सही दृष्टिकोणया नापनापं योजनाबद्ध तरीकां ज्या यानाः देसयात प्रगति यायां वनाच्चनी। थौकन्ह्य दक्षिण एशियाया राजनीति हे ठीक जुयाच्चंगु खनेमदु। अथे धयागु ब्यापारया राजनीति, उच्च घरानाया परिवारया पेवा, जाति व धर्मया राजनीति जुयाच्चंगु दु।

जुयाः खः। फुक्क धइथे पिने वयाच्चपिं गैर नेवातसें कब्जा यायां वनाच्चंगुलिं भविष्य नेवाःतसें थःगु सम्पति हे मीत बाध्य मजुइ धकाः धाय्मफु।

पिने वइपिं जातिव विशेष यानाः ब्यापारया नाम, लजगाःया नाम, राजनीतिया नाम स्वनिगलय् दुहाँ वइगु खः। इपिं तसकं हे स्वार्थी चतुर जुयाच्चनीगु नं स्वभाविक हे खः। छाय्धाःसा इमिके जाति, धर्म, समाज व देय्प्रति माया दइमखु। इमिगु छगू जक स्वार्थ खः, धेबा कमय् यानाः सुविधाभोगी जुयाः जीवन हनेगु। दसूया नितिं ल्याटिन अमेरिकाया यक्व हे देसय् ब्यापारया नाम पिने वःपिं भुयूपिं अर्थात यूरोपबासीत खः। लिपा इमिसं राजनीति लागाय् वयाः देसया उच्च पदय् च्वनेत ताःलात। इमिगु ज्या छेवे देसया प्राकृतिक श्रोत, सम्पति लुटय् यानाः च्वनेगु खःसा मेखे स्थानीय आदिबासीतय्त् शोषण यानाः भन् भन् गरीब यायां यंकल। भीगु देसय् नं ल्याटिन अमेरिकाया हालत थें जुयाच्चंगु दु। पिने वःपिं चतुर खस बर्मतसें नं राजनीति याय्गु शुरु यात। राजनीतिया नाम स्थानीय नेवाःतय्त् हे छ यल। आखिरय् खस बर्मी नेतात सत्ताय् तक थ्यंकेत ताःलात। खस बर्मतय्गु ज्या हे देसयात कंगाल याय्गु, भ्रष्टाचार याय्गु जुल,

देसय् गोलमाल जुयाः जनतां दुःख कष्ट फयाच्वनेत बाध्य जुयाच्चंगु कारण सत्ताय् च्वनिपिं स्वार्थी, लोभीया नापनापं देस व जनतायात गद्दार याइपिं नेतात सत्ताय् वंगुलिं खः। यदि भिपिं अर्थात सकारात्मक नेतात सत्ताय् थ्यन धाःसा सही दृष्टिकोणया नापनापं योजनाबद्ध तरीकां ज्या यानाः देसयात प्रगति यायां वनाच्चनी। थौकन्ह्य दक्षिण एशियाया राजनीति हे ठीक जुयाच्चंगु खनेमदु। अथे धयागु ब्यापारया राजनीति, उच्च घरानाया परिवारया पेवा, जाति व धर्मया राजनीति जुयाच्चंगु दु। दक्षिण एशियाया जनताया मानसिकता थुकथं हे न्ह्यानाच्चंगु खनेदु। सु-सम्पन्न, खानदानी जुइ, वयात विश्वास याना वनेगु संस्कार जुया वनाच्चंगु दु। थजाःगु मानसिकता विकास जुया वनाच्चंगुलिं सही, सक्षम, विवेकवान नेतात ध्याकुनय् लाना वनाच्वन। राजनीति विज्ञतसें नं बारम्बार धाय्गु यानाच्चनी, बिचाः व चेतनाय् कमजोर जुयावन कि देस व जनताया अवस्था पाय्छि जुइमखु। भीगु देसय् नं जाति व धर्मया राजनीति यानाः बिचारवान, विवेकी, देसभक्त नेतात ध्याकुनय् लालां वनी। थ्व हे हुनिं देस व जनताया अवस्था कमजोर जुजुं वनाच्चंगु खः।

“सः छगू फरक अभिव्यक्ति” खुक्वःगु फेसबुक संस्करण

नर सागर श्रेष्ठ

थुगुसिया संस्करण स्वता खं यानाः न्हापायागु संस्करण स्वयां पाःगु खनेदु। दक्वसिबे न्हापां स्वम्ह बाख च्वमि त नेपाः देसं पिने च्वनाच्चापि (निम्ह अमेरिका व छम्ह बेलायत) नेवाः त खः। लैङ्गिक समावेशीकरणकथं थुगुसि दक्वसिबे न्हापालाक्क निम्ह मिसा बाखं च्वमि व छम्ह मिजं बाखं च्वमिपिन्सं बाखं ब्वनेगु ज्या जुल। थुकिं यानाः बाखंया बिषयबस्तु न्हापायागु स्वयां पाःगु खनेदु। केशरमान ताम्रकार व रीतादेवी प्रधानं अमेरिकां बाखं ब्वनादिल धाःसा ज्ञानीशोभा तुलाधरं बेलायतं बाखं ब्वनादिल। ताम्राकारया चिबाखं स्वनिगःया नेवाः परिवारया परिवेशय् चाःह्युगु खनेदुसा प्रधानया फुक्क धइथें बाखं नेपाः देय् त्वःताः अमेरिकाय् वनाः फ्याच्वंगु समस्या व नेपाःया समाजयात चित्रण जुयाच्वंगु खनेदु। तुलाधरया बाखनय् नेवाः सामाजिक परिवेश व बिदेशिया परिवेश नितां त्वाकज्याःगु खनेदु। कोरोनाया संक्रमणं हःगु ह्युपाःयात निम्हं मिसापिं बाखं च्वमितय्सं उलेत स्वःगु खना। आःतक भिन्ऱ्यापु बाखं ब्वनेगु याना वयाच्वंगु थ्व ज्याइवल्य थुगुसी भिन्ऱ्यपु बाखं जक ब्वनेगु ज्या जुल। बाखं कनेगु प्रधानयागु थःगु हे स्टाइल दुसा ताम्रकार व तुलाधरया बाखं कनेगु स्टाइल सामान्य ताय्का। प्रधानं चुरोटयात कयाः व तुलाधरं सूर्यः व खुसियात कयाः प्रतीकात्मक बाखं ब्वनादीगु दुसा ताम्रकारया बाखनय् थजाःगु प्रतीकात्मकता खनेमदु।

ताम्रकारया न्यापु बाखं न्येनेबलय् वय्कः छम्ह यथार्थवादी बाखं च्वमिकथं भोग्गु न्ह्यःने वःगु खनेदु। स्वनिगलय् च्वपिं निम्न मध्यमबर्गया नेवाःतय्गु जीवनी व इमिगु मानसिक द्वन्द्व ब्यय्त वय्कः ताःलाःगु खनेदु। ‘निर्णय’ नांयागु बाखनय् बौ जक दुम्ह व आर्थिक अवस्था बांमलाःम्ह सबिनायागु विवशतायात क्यनाः पासाया बौयात धयाःसां जागिर नयाः थःगु आर्थिक अवस्था बांलांकेगु ला धकाः सबिनाबिचाः याःगु खनेदु। ‘ब्वनापौ’ नांयागु बाखनय् सुलाच्वंगु मतिना ब्यायातःगुथें ताया। थुकिया मूपात्र बैकुण्ठ छखे चीमि जूगु व मेखे थःम्ह हे मतिना यानाम्ह मिसाया इहिपाःया भव्य गथे वनेगु धइगु द्वन्द्वय् लाःगु खनेदु। ‘साहुजी’ नांयागु बाखनय् इहिपाः याइम्ह मिजंयाके नेल पालिस न्यावंगु व उकिया मू व साहु नं धाय् मफ्फूगु खँ छैय् वनाः किपाः स्वसेलिं स्वम्ह पात्र मध्ये मैया थुइकूगु खँ क्यनातःगु दु। नेल पालिस न्याम्ह मैया छैय् वनाः किपाः स्वःबलय् सिल कि व वया न्ह्यः मस्युगु खँ कनाः बाखं च्वमि ब्वमिमतय्त इगोज याय्त ताःलाःगु धाय्माः। थन थाय् साहु नं

नेल पालिसया मू मधाःगु व त्वःमन धकाः बहाना याःगु कारण मैया छैय् थ्यंका तिनि थुल। ‘जिमि काय् व छिमि काय्’ नांयागु बाखनय् निम्ह मापिनिगु खँल्हाबल्हा न्ह्यज्याःगु दु। थः काय् लिबाक्क छैय् दुहाँ मवइगु आखः ब्वनीम्ह धकाः गौरव यानाच्वम्ह माम्हेसिया न्ह्यःने अय्लाखं काय्काः काय् दुहाँ वइबलय् मेम्ह माम्हेसिया न्ह्यःने छुं धाय् मफ्फूगु यथार्थ थ्व बाखनय् खनेदु। दक्वसिबे लिपागु बाखनय् कःसी गोलभेडा पीगु कि चमेली स्वां पीगु धइगु बिबादं छू नेवाः समाजय् अभ्म त्वं दनिगु संयुक्त परिवारया कचवं क्यनातःगु खना।

प्रधानया बाखं कनेगु स्टाइल स्वयंबलय् नांजाःपिं आख्यानकारपिं मथुरा सार्थमि व शरद कसापिं नापं लनेबहःजू। बाखं ब्वँब्वं ल्हाः संकूगु व ख्वाःया रुप हीकेगु वय्कःया नं थःगु स्टाइल दुगु खना। ‘जि यःम्ह कलाः’ नांयागु बाखनय् वय् कलं नेवाः समाजय् मिजं नं मिसा पीडित जक मखु कि मिसां नं मिजं पीडित जुइयः धकाः छूकथं न्ह्युगु बाखंया बिषयबस्तु न्ह्याकादीगु खना। थ्व आर्थिक स्तर मिलय् मजुइक जूगु इहिपाःया लिच्वः उलादीगु खना। बाखं न्ह्यज्याबलय्या अवस्था व बाखं क्वचाय्कूगु अवस्थाय् न्याक्क हे विरोधाभास अवस्था सिर्जना जूगु धाय्माः। मेगु निपु बाखं नेपाः व अमेरिकाया साँस्कृतिक व भाय्ऱ्या विविधतां यानाः बाखंया मूपात्रं अन गजाःगु समस्या फ्यमाल धकाः क्यनादीगु खना। क्यान आइ हेल्प यू धाय्माःथाय् आर यु वके धकाः लैय् दनाच्वम्ह मनुयात धाःबलय् उकी बाखंया मूपात्रं फ्यमाःगु असमन्जस्यताया स्थिति व मिसापिंलिसे हग याम्माःगु हुनिं छम्ह पासाया गर्लफ्रेंडलिसे छू साइड जक मतिना जूगु बाखं न्येनेबलय् डि एच लरेन्सया ‘कांम्ह मिज’ नांयागु बाखं लुमंसे वल। छू ला कल्चर पाःगु खँ क्यनादीगु दुसा मेखे मल्टिपल भिसाय् अमेरिका वयाः नं सुलासुलाः ज्या याना जुइपिं नेपाःमित जक मखु, मेमेगु देसं वःपिं मनुतय्गु ब्यथा नं वय्कलं ब्यायादीगु खना। ‘सुरु’ नांयागु बाखनय् चुरोटयात पात्र दय्काः सुं अमूक मतिनामिया मतिनाया बाखं न्यंकादीगु ताया। थ्व छूकथं बांलाःगु प्रतीकात्मक बाखं कथं काय्माः। थ्वयात जिं मेक्सिकोयाम्ह नांजाःम्ह साहित्यकार ओक्टवियो पाजया बाख ‘माइ लाइफ वीथ वेभ’नापं लनेबहःजूगु ताय्का। ‘जि यःम्ह कलाः’ पूर्वक स्वनिगलय् मध्यम स्तरया नेवाः परिवारया अबस्थाया चित्रण खनेदुसा मेगु निपु बाखनय् भाय् व संस्कृति पाःगु हुनिं न्हापां अमेरिका वःपिनिगु ब्यथा खनेदु। काय् भौ व छय्पिनिगु ब्यवहार खनाः वाक्कि वय् काच्वम्ह छम्ह बुरायात कोरोनां यानाः पार्टी याय् मज्युगु, लकडाउनं उखेथुखे जुइ मज्युगु व काय्, भौ व मस्तनापं च्वनेदुगु लसताया बाखं नं खनेदु।

तुलाधरया प्यपु बाखं न्यनाबलय् नारी ब्यथाकथं भाःतं त्वःतूम्ह मिसा व भाःतं मतिना तापाका यंकूम्ह बिदेसय् च्वम्ह मिसा, स्वनिगःया परिवेशय् कोरोनाया लकडाउनं हःगु अवस्था व छपु ‘सूर्यः व खुसि’या प्रतीकात्मक बाखं खनेदु। मेगु देसय् वंसां मांभाय् सःसा पिनेयागु भाय् सय्के थाकुमजू व मनूयाके इच्छाशक्ति दय्माल धइगु सन्देश नं वय्

कःया बाखनं बीत स्वःगु खना। ‘बुलुया वंगु मतिना’ नांयागु बाखनय् कलाःभाःत निम्हं ज्याय् वनेमाःपिं व कलाःम्हेसियां भाःत तापाका यंकूगु बेदना कनातःगु दुसा ‘हिलावंगु लैपु’ नांयागु बाखनय् भाःतं त्वःतूम्ह छम्ह बिदेशय् च्वम्ह भाय् मसःम्ह मिसा पात्रया बेदना खनेदु। चाःह्यु वनेत पासा माःगु व ई-सपिन्न याय् मफ्फूगु बेदना क्यनातःगु दु। बाखं च्वमि बिदेसया ब्यवस्थायात च्वछायाः मांभाय् सःपिन्त इच्छाशक्ति दुसा नेपालय् थें मखु, बिदेसय् भाय् सय्के यक्व अःपू धकाः भलसा बिथाच्वंगु खना। ‘तापागु माया’ नांयागु बाखनय् कोभिड यानाः लकडाउन जूगु व ज्यासः नं बन्द जूगुलिं निम्ह पासापिं यक्व लिपा नापलाःगु खँ न्ह्यथनातःगु खना। ‘सूर्यः व खुसि’ नांयागु बाखनय् सूर्यः व खुसियात पात्र दय्काः छम्हेस्यां मेम्हेसित च्वछायाः बाखं न्ह्यज्यानाः सूर्यः नं छ्यंगु क्वय्कूगु बाखं, दक्वसिबे लिपा गांसां चुइकूगु आदि डाकं साइड चित्रण जूगु खना। थ्वयात नं स्तरीय प्रतीकात्मक बाखं कथं काय्माःगु ताया। हरेक बस्तुइ सकारात्मक पक्ष जक मखु, नकारात्मक पक्षत नं दइ धइगु सन्देश थ्व बाखनं ब्यूगु खनेदु।

स्वम्ह बाखं च्वमितय्गु बाखंया पात्र व बिषयबस्तुयात दुवाला स्वयंबलय् ताम्रकारया बाखंत नेवाः समाज दुने जक केन्द्रित जूगु खनेदुसा प्रधान व तुलाधरया बाखनय् नेवाः समाज व नेपाः देसं पिने वनाच्वपिं नेवाःतय्गु समाजया परिवेश ब्ययगु ज्या जूगु खनेदु। ताम्रकारं नं कोरोनायात कयाः बाखं च्वयादीगु खनेमदुसा मिसापिं निम्हेस्यां थीथीकथं कोरोनायात बाखंया बिषयबस्तु दय्कादीगु खना। पात्रत फुक्कं भोग्गु समाजय् खनापिं व ब्यवहार यानापिं हे खः। ताम्रकार व तुलाधरया बाखंया भाय् स्वःसा औपचारिक भाय्कथं बाखं न्ह्याःगु खना, तर प्रधानजु भाषा शैली भतिचा पाःगु ताया। वय्कलं नेवाः भाय् व अंग्रेजी भाय्ऱ्या खँवः (हाइ, हग, मे आइ हेल्प यु) नापनापं छ्यलादीगु खनेदु। अन्जना ताम्रकारं नं थुगु शैलिं चिबाखं च्वयादीगु खना। ताम्रकार व तुलाधरया बाखं चिबाखंया सीमा दुने हे लाःगु खनेदुसा प्रधानया बाखनं भतिचा चिबाखंया लाग्ना हाचांगाःगुथें ताया। दसूकथं छपु बाखनय् वय्कलं फ्रिज, फायन, ओभन व दराजयागु आलाकारिक बर्णन बुखँया बिषयबस्तुनापं उलि स्वापू खनेमदु। मेगु छपु बाखनय् नं मनया खँ धकाः असफल इहिपाःया बाखनय् माःगु स्वयां अप्वः घटना दुथ्याःगु खनेदु। ताम्रकारया बाखं न्येनेधुंकाः (ब्वना-पौ) बैकुण्ठ व भव्य-पतिइ नां दुम्ह मिसा दथुइया मतिना न्यौमि हे थुइकेमाःथे च्वंसा साहुजी बाखनय् नं साहुं थः जुइम्ह कलातं पालिस न्या वःबलय् मू हे मस्यु धकाः न्यौमिपिन्त सस्पेन्डय् तयाः लिपा मैया छैय् वनाः किपाः स्वसेलिं पालिसया मू मधाःगु अर्थ न्यौपिन्स हे थुइकेमाःगु। थ्व बाखं च्वमिया शिल्प च्वछाय्माः। थजाःगु हे अवस्था प्रधानया चुरोट व तुलाधरया सूर्यः व खुसिया खँल्हाबल्हाय् नं खनेदु।

थुगुसिया इपिसोडं चिबाखंया लाग्ना तब्याकेत जक मखु कि चिबाखनय् न्हून्हुगु बिषयबस्तु दुथ्याकेत ग्वाहालि याःगु खनेदु।

च्वमि म्हसिका

श्रष्टा पिपिनिगु म्हसिका बीगु तातुना थुगु स्तम्भ न्ह्याकागु जुल। न्हियांन्हिथं च्वसा अभ्म प्रगती जुया वनेफयेमा धका भिन्तुना नापं वयेकःया छत्वाचा म्हसिका ब्वयेगु ज्या जूगु जुल। नेपालभाषा साहित्य ख्यलय् विषेण याना चिबाखं व हाइकु ख्यलय् पिलुवयाच्वंगु छू न्ह्युगु नां खः रिता महर्जन।

नां: रिता महर्जन

थायबाय : धापाख्यः यल

शिक्षा : आइ ए

लजगा: नेवा: कलाकार

यःगु विधा: चिबाखं व हाइकु

साहित्य यःगुया कारणः

साहित्य धाइगु दुनुगलं निसें पिज्वइगु भाव खः। गथे ल प्याचाः म्हेसित ल त्वनाः शान्त जुइ अथे हे साहित्य या न्ह्यागू विधा च्वइवल्य नं मन शान्त जुइ उकें जित साहित्य यःगु खः।

साहित्य च्वया या फाइदाः

साहित्य च्वया छःगू जक फाइदा मखु। मनु तय्सं थूइके मागू दकसिबें तःधंगु खँ थ्व हे खः। छु फाइदा थ्व साहित्यकार जुया बरु न्हिछी त.छ. स्वःसा न्ह्याइपूइ धकाः बिचा याइपिं यक्व दु। तर खँ थथे मखु न्ह्याम्हेसिके नं थः दुनय् साहित्य भाव बिसिना च्वंगु दे, उके यात पिनें हया ब्ययगु कुतः यानादिस। च्वया नुगः गुलि याउंसे च्वनी थःम्ह हे थुइका दिस। पुलापिं साहित्यकार न्ह्यलूवा पिनिगु जुसाः वयक पिनिगु बाखं चिबाखं छु छु दु पाठक वर्ग पिन्स ब्वनी तर न्हूपिं च्वमी पिन्त सुना वास्ता हे याइमखु। न्हूपिन्त नं साथ व प्रोत्साहन बियादिस। न्हूपिं नं छन्हू पुलापिं हे जुयावनी।

वयकःया च्वसां पिज्वःगु छपु चिबाखं भाग्य

सपना, अमित व ऋतु स्वम्ह तसकं मिले जूपिं पासापिं ब्वनेकुथीनिसे। सपना व अमित याकः म्हायाय् व याकः काय्। तर ऋतुया तःकेहें हे ग्वाः ग्वाः दु। सपना याकः म्हायाय् तसकं बांलाःम्ह नं जूगुलिं वया मां अबुं यत्थें तयाः नकाः त्वंकाः छुं ज्या मयाकुसे आखः जक ब्वंकातःम्ह। अमित नं अथे हो तर ऋतुया आखः ब्वने मखी छैय् बुँइ ज्या यायेमाः। स्वम्हं ल्याय्म्ह ल्यासे जुयावला सपनायात अमित तसकं यः।

ऋतुया ब्याहा जुइगु जुल अमितलिसे। सपनाया तसकं तं वल थुलि ईर्ष्या जुल थःगु रुपया घमण्ड जुल। ऋतुया छें बाजं थाकाः भम्चा काःवला उगू इलय सपनां अमितयात नाप लाःवन।

छु जुल अमित छन्त ? छाय छं ऋतुलिसे ब्याहाः यायेत्यना? छु बांलाः व? हाकूगु ख्वाः हाकनं जि स्वयां गुलि ल्हवं व। न वसः पुनेसः, न बांलाका जुइसः, न आखः हे ब्वनातःगु गाः। छु स्वयाः छं ऋतुयात ब्याहाः यायेत्यना ? जिं ला भीपिं निम्ह ब्याहा जुइ धया च्वना। छं थःगु जिन्दगी छाय् बर्बाद याना ?

स्व सपना जिं जिगु जिन्दगी बर्बाद मयाना। जि याकः काय्, जितः जिगु छें स्वइम्ह माः, जिमि मां अबु स्वइम्ह माः, ऋतु उलि आखः ब्वनाः मतःम्ह जूसां बांमलाःसां सुचुकुचु यायेसः, छें बुँइ बांलाक ज्या यायेसः। ख्वाः छपाः ब्वयां जिन्दगी न्ह्याइमखु सपना।

अमितया खँ न्यनाः सपनाया अभ्म तं वला छन्हू छं सिबे बांलाःम्ह मिजं ययेकाः जिं ब्याहाः यानाक्यने, मनमनं लुमंकाः अनं सपना वनाख्खता अमित व ऋतुया निम्ह मस्त दयेधुकलं, आःतक नं सपनायात बांलाःम्ह मिजं मलूनि भाग्यया खँ सुनां धाये फइ

पत्रकार आचार संहिता, २०७३ (पहिलो संशोधन २०७६)का पालना गारौं।

- विभत्स दृश्य र तस्बिर प्रकाशन/प्रसारण नगरौं

- पत्रकार तथा संचार माध्यमले समाजमा हिंसा, निराशा, घृणा, सन्त्रास र उत्तेजना फैलाउने किसिमका समाचार श्रब्यदृश्य सामाग्री प्रकाशन/प्रसारण गर्नु हुँदैन।

- पत्रकार तथा संचार माध्यमले हत्या, आत्महत्या, बलात्कार, दुर्घटना जस्ता कारणबाट सिर्जित, नग्न, क्षतविक्षत र विभत्स दृश्य एवं तस्बिरहरू सम्प्रेषण गर्नु हुँदैन।

नेपाल सरकार

सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय
सूचना तथा प्रसारण विभाग

श्रद्धां पिज्वःगु नुगःस्वां

बुदिं

ने.सं. १०५६ चिल्लाथ्व १३
वि.सं. १९९३ चैत्र ९

मदुगुदिं

ने.सं. ११४० कौलाथ्व १
वि.सं. २०७७ कार्तिक १

मदुम्ह देवबहादुर डंगोल

ज्यापु महागुथि नेपाःया संरक्षक, ज्यापु महागुथि नेपाः, यल
जिल्ला समितिया पुलांमह नायः, लुम्बिनी पलेस्वां पुरखू निर्माण
समितिया दुजः, जाति, भाषा, धर्म, संस्कृतिया न्हयलुवाः खोना देय्या
अतिकं हनेबहःमह **भाजु देवबहादुर डंगोल** आकाभाकां मदुगुलिं
मदुम्हेसिया निर्वाण कामना यासे दुःखं कःपिं सकल छँजःपिनिसं
धैर्य धारण यानाः नुगः ची फयेमा धकाः श्रद्धां पिज्वःगु नुगः स्वां
देखानाः विचाः हायेकात्तवना ।

ज्यापु महागुथि नेपाः

देवबहादुर डंगोल : बःचा हाकःगु जीवनी

बौ न्हुछेराज डंगोल व मां चिरिमें डंगोलया कोखं वि.सं. १९९३ फागुण शुक्ल त्रयोदशी खुन्हु यल जिल्लाया ऐतिहासिक थायूबायू खोना देसयू जन्म जुयादीम्ह हनेबहःम्ह समाजसेवी भाजु देवबहादुर डंगोल वि.सं. २०७७ कार्तिक १ गते आकाभाकां मन्त । नेवाः जाति, भाषा, धर्म, संस्कृति ख्यलय् मचा न्यायूम्ह बैसनिसें मदिदक न्ह्यचिलाः समाज व राष्ट्रया निमित्त वयकलं तःधंगु योगदान यानादीगु दु । खोनाया परम्परा कथं मन्त्री कुनां दुम्ह वयकलं शिक्षाय् म्याट्रीकतक पास यानादीगु खः । शिक्षा हे समाजया जः खः धैगु सिद्धान्त ज्वनाः वयकलं थःगु लागायू रुद्रायणी माध्यामिक विद्यालय व युवा प्रतिभा विद्या मन्दिर मा. वि. सञ्चालक समितिइ अध्यक्ष जुयाः पलिस्था यायेत व न्ह्याकेत तःधंगु

योगदान यानादीगु दु । वयकलं गुठी निर्णोद्वार एवं निर्माण समिति व भक्तपुर विकास परियोजनाय् निगू दशकं मयाक थीथी जिम्मेवार पदयू च्वनाः नेपाःया राष्ट्रिय सम्पदा भिकेगु व पुननिर्माण यायेगु ज्याय् तसकं महत्वपूर्णगु भूमिका म्हितादीगु दु । छम्ह सच्चा निस्कलकीट इमान्दार राम्हाष्ट्र सेवक कथं वयकःया व्यक्तित्व निर्माण जगू खने दु ।
वि.सं. २००८ सालं किसान संगठनया सदस्य जुयाः राजनैतिक चेतना थनेगु ज्याय् नं वयकः न्ह्यचिलाः दीगु दु । खोकना गाउँ पञ्चायतया वडा सभासद, वडा अध्यक्ष व कार्यभार प्रधानपञ्च जुयाः नं तःदै मछि उगु लागाया विकास निर्माण व समाज उन्नयनया ज्याय् तसकं मेहनत यानाः न्ह्यचिलादीगु दु । थथे हे वयकलं उगु लागाया धार्मिक विकासया

ज्याय् नं उल्लेखनीय योगदान यानादीगु दु । जितापुर गन्धकुटी विहारय् नं अध्यक्ष जुयाः तन, मन, धन पानाः जग्गा चूलाकाः भवन निर्माणया नाप नापं व्यवस्थापनया ज्याय् तःधंगु योगदान यानादीगु दु । भिलेज कोर खोकना, लिधंसा सहकारी संस्थाया संस्थापक जुयाः व सिकाली मन्दिर निर्माण समिति, खोकना कार्य विनायक सडक निर्माण समितिइ अध्यक्ष जुयाः सेवामूलक ज्या यानादीगु दु ।

लिधंसा पासा पुचः खोनाया प्रतिनिधिकथं वयकः नेवा राष्ट्रिय संगठन नेवाः देयू दबूया संस्थापक जः जुयादीम्ह वयकलं न्हूदें समारोह समिति खोनाया नायः जुयाः उगु लागाये नेपाल सम्वत् प्रचार यायेगु ज्याय् योगदान यानादीगु दु । ज्यापु महागुथि यल जिल्लाया पुर्लांम्ह नायः जुयाः ज्यापु महागुथि नेपाः थ्व अवस्थाय् थ्यंकेत वयकलं तःधंगु हिचःति हायेकादीगु दु । थुकथं हे ज्यापु महागुथिपाखें लुम्बिनी निर्माण जगू पलिस्वां पुखू धस्वाकेत दुजः जुयाः वयकलं श्रम व्यवस्थापनय् तःधंगु योगदान यानादीगु खः । वयकःया योगदानयात मूल्यांकन यानाः ज्यापु महागुथि वयकःया संरक्षककथं हनाबना तयातःगु दु । लिसें तात्कालीन सम्माननीय प्रधानमन्त्री शुशील कोइरालांजुपाखें वयकःयात महागुथिया प्यक्वःगु तःमुँज्याय् सम्मान यायेगु ज्या नं जगू खः । सूचक दीप मण्डलीपाखें राष्ट्रिय वौद्ध पुरस्कारं व गणवहाल महाविहारपाखें धर्म विजय मदनमं सम्मानीत जुयादीगु खः । थुकथं हे वयकःयात नेवाः देयू दबू, नेवाः स्वायत्त राज्य मंकाः संघर्ष समिति, ज्यापु महागुथि यल जिल्ला समिति, लिधंसा पासा पुचः, श्री रुद्रायणी स्वर्ण जयन्ती समिति, प्रेममोहन सिरपाः गुथि, पिस गाउँन सेकेण्डरी स्कुल आदि संघ संस्थां भाषा, संस्कृति, धर्म, शिक्षा ख्यलय् वयकलं यानादीगु योगदानयात कदर यानाः तःजिक सम्मान याःगु दु ।

वयकः छम्ह तःधंम्ह सांस्कृतिककःमि नं खः । वयकः थः श्रेय गुरु लाल महर्जनपाखें दिक्षित जुयाः थः हे मगुरु जुयाः प्यदै न्ह्यःतिनि तसकं हे तःजिगु न्हना वने त्यंगु खोनाया महत्वपूर्णगु परम्परागत भिंप्याखं क्यनेज्या जगू खः । वयकलं नेवाः संगीत विकासया खं जक ल्हानामदी थःम्ह हे दाफाया खिं थायेगु, बासरी कार्नेस पुइगु सयेकाः स्यनाः थुकीया संरक्षण यायेगु ज्याय् खने दयेक योगदान यानादीगु खः । थुकथं हे वयकः छगू जमानाय् तसकं बांलाःम्ह हिरो कथं नांजाःम्ह छम्ह स्थल्लाःम्ह नासलंलीम्ह कलाकार नं खः । वयकः रामायण प्याखनय् दशरथ जुयाः, लवकुश प्याखनय् बाल्मीकी जुयाः सफल अभिनय यानादीगु खः । वयकलं एकादशी भिंप्याखंया नापनापं श्रवणकुमार, पाण्डव राजा, भक्तप्रल्हाद, कविरकुमार प्याखं, विशन्तर प्याखं, मधुमालती प्याखं मगुरु जुयाः स्यनादीगु खः ।

थुकथं वयकःया जीवन दुवालाः स्वयेबलय् वयकः छम्ह नेवाः जाति, भाषा, धर्मया स्थल्लाःम्ह हामा खः धकाः धायेमाः । नेवाः समाजया निरिति जक मखु नेपाः देयूया निमित्त हे थःगु जीवन पानादीम्ह राष्ट्र सेवक खः । खोना देयूया गौरव खः ।

श्रद्धाञ्जली कविता

खोना देयूया गौरव देवबहादुर डंगोल

लोककवि राजभाइ जकःमि

समाजसेवी देव बहादुर खोना देयूया गौरव-थां
वैगु सुमंगल ज्ञान लुमकाः वैत देखाय् श्रद्धाञ्जली-स्वां ।

जितापुर गन्ध-कुटी विहारय्
बुद्ध धर्म स्वां प्यूम्ह व खः
हिचःति हायूकाः ब्वनेकुथि चायूकाः
ज्ञान इताः मत ब्यूम्ह व खः
जागृति थन वं उगु बखतय् हे किसान संघय् दुहां वनाः
समाजसेवी देव बहादुर खोना देयूया गौरव थां ।

भिंकाः वन वं पुलां सम्पदा
भिंम्ह राष्ट्र-सेवक धायूकाः
मदिक धर्म लैपुइ न्ह्याः वन व
नुगलं करुणा लः हायूकाः
भिंप्याखं तक न्ह्यब्वयाः वन वं पुर्खाया पुरुषार्थ ल्ह्वनाः
समाजसेवी देव बहादुर खोना देयूया गौरव थां ।

मांभायू, तजिलजि भःभः धायकल
सिकाली द्यःया भक्त जुयाः
जाति, समाज व देश च्वन्त्याकल
पलाःपतिं थः चुतु चुलाः
नेपाल-क्यबय् जुगजुगतक व स्वां थें न्स्वाः वै च्वनेमां
समाजसेवी देव बहादुर खोना देयूया गौरव-थां ।

आयो नून खाउँ स्वस्थ रहौ

गाउँसम्म आयो, "आयो नून" यसले लगायो घेरे गुन

आयोडिनको कमीबाट हुने विकृतिहरूः

१. गर्भ तुलिन, मृत शिशु जन्मिने, अन्न भन्न भएको शिशु जन्मिने, जन्मेको शिशु बाँच्ने गर्न सक्ने ।
२. बच्चाहरू बहिरा, लाटा, लठेरा, बागुदर, देहो आदि हुन सक्ने ।
३. पढाईमा कमजोर भई पढक फेल हुनुको साथै खेलकुदमा समेत पछाडि पर्नसक्ने ।
४. गलगोड आउने, मुखमा निर्याति हुने ।
५. आयोडिनको कमीले IQ Level कम हुने ।
६. आयोडिनको कमी भएमा मानिसहरूमा आलस्यपन आउने, काम गर्ने क्षमतामा कमी आउने ।
७. आयोडिनको कमीबाट गाईबस्तुले दुध कम दिने ।

आयोडिनको कमीबाट हुने विकृतिहरू उपचार गरेर हटाउन सकिने । त्यस्ता विकृति आउन नदिन एकमात्र उपाय आउने देखि आयोडिनयुक्त बालबालिकाको ध्वन अंकित पाकेटको नुन मात्र प्रयोग गर्नु ।

साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशन लिमिटेड
केन्द्रीय कार्यालयः पो.ब.नं. ४८३, कालिमाटी, काठमाडौं, नेपाल, फोन नं. ४२७०३१५
४२७०१४, ४२७१२०८, फ्याक्स नं. ९७७-१-४२७१७०४, ४२७१३९५

राम प्रजापति प्रोप्राइटर

हारती मिठाई भण्डार

(शुद्ध शाकाहारी)

कालिमाटी चोक, टंकेश्वर मार्ग, काठमाडौं ।
फोन नं. : ४२७२९९९, मो. ९८०३९८०६९९

यहाँः-विवाह, व्रतबन्ध, पार्टी, पिकनिक, तथा अन्य शुभ कार्यको लागि अर्डर अनुसार मिठाईको व्यवस्था गरिन्छ ।

चिबाखं

ध्रुव माधिकर्मी

छप्पा: मत

‘अपायसकं छयुँगु खंक खंक न मत छप्पा: हे गर्न च्याकात:गु महु का!’ वं धाल।

‘निभा: बी धुंका: छयुँसे चवनी धका: गथे मसिल।’ मेम्हसिन धाल।

‘मनूत न्ह्याक्व स:स्यूसां मज्यू का! ज:या महत्व हे मथूपिं लात छु

याय्?’ मेम्हसिन च्यूता प्वंकल।

‘लैय् मत: च्याका बीमा: धका: गथे मसिल?’ छम्ह लैजुवाया टिप्पणी। ‘वास्तवय् छयुँयात सदांया नितिं न्हंकाछ्वय्मा:। गर्न वल थपाय्सकं छयुँ। सुनां हे नुनाछ्वय्त छाय् मस्वल?’

अन छयुँया खँय् च्यूता: प्वंकाच्वन। लैय् मनूत जुयाच्वन। हालाच्वन। छयुँया विरोध यानाच्वन। ज:या आसा यानाच्वन।

थबलय् हे अन नमवासें खँ न्यनाच्वंम्ह छम्ह मनू दनावया: मत: छप्पा: च्याकाबिल। वया ज:ख: छुं भचा ज: खल।

व च्याकूगु छप्पा: मतयात मनूतयसं खनाछु मया।

लैय् मुनाच्वीपिं मनूत आ: नं ज:यात कया हालाच्वन तिति। छयुँया विरोध याना हे च्वनतिनि।

चिनाखँ

सुधीर स्वबि

सिनाया सौन्दर्य

मुसुकालं छायापिया
प्याखं लहुलहुं
समाधिस्थ जुइत: क्वब्बाइ

सिमा क्वसं नतुं
सुखु गंगु ह:
ब्रम्हलीन जुइत।

न मोहन राग न द्वेष
लिपांगु सत्य नालेत
छगू याउँपह:
छगू स्वाभाविकता
छगू प्राकृत नियम
कथहं
सिनाया आत्मबोध यायां।

सिमा छमा
म्वानाच्वनी कचाकचाय्
ह: हल्य्
छगू कालखण्डतक
स्थीर र संयमित जुया:

हाया वनाच्वनिगु ह:या बायाय्
चुली जाया वयाच्वंगु
न्हगु ह:या नापलानाय्
स्वापू आत्मबोधया यायां।

जिन्दगी धात्थें धाय्गु ख:सा
सुथय् न्ह्याना:
न्हिनय् ल्याय्म्ह जुया:
सनिलय् सिंपय् भासु लनी
थुकी न्हगु खँ छु तु धका:
अजू चाया वा दुखी जुइत
यद्यपि खँ ध्वाथुइके फुसा
थ्व चु मखु छुं नं ज्याभ:या
थ्व ला
श्रीखण्ड ख: मोक्षया
सिनाया सौन्दर्य ख:।

चिनाखँ

समा श्री

त्वहँ व मुर्ति

न्हिथं सुथय्
जब देग:या गं न्याइ
जिं बिचा: याय्
मनुखं छ: थनाच्वन!
बाय् मेगु छुं?

स: खुसि मखु यक:ति बा: वनीम्ह
स: चाक:छि न्यनावनी
गंया थ्वया व तरङ्ग चाक:लिं जुइ
चाक: दुने
म्वानाच्वनी केवल चेतना
सिना केवल त्वहँथें जक
न्हयलं चा: केवल ज्ञान

मुर्छा मात्र अज्ञानता
न्हिथं सुथय्
जब देग:या गं न्याइ
जिं बिचा: याय्
देग:या गँनं
छ: न्हयलं चाय्की कि मूर्खता?

मिँ गन जक मदुथें
प्वा:या मिँ नं मिँ हे ख: नि!
तं नं ला मिँ हे ख:!
अभिमान नं मिँ
मिँ संरक्षक ख: जीवनया
मिँ विनाशक नं ख: जगतया
सौम्य, शान्त लकसय्
न्हिथं सुथय्
जब देग:या गं न्याइ
जिं बिचा: याय्
देग:या गँनं
मिँ ग्वाकी कि स्याइ?

न्हिथं सुथय्
जब देग:या गं न्याइ
जिं बिचा: याय्
मनुखं देग: दुनेया त्वहँ थनी!
वा
थ: दुनेया मूर्ति?

चिनाखँ

अनुराग मान ज:

प्रतिविम्ब

ख:
छ स्वार्थी
छ घमण्डी
छ बदमास
छ एकोहोरो
छ छ छ छ हे
छाय् धा:सा
छ मनु ख:
छ स्वार्थी
थपिनिगु हितया नितिं
छ घमण्डी
थपिनिगु वैभव व गौरवया नितिं
थपिनिगु कला संस्कृतिया नितिं
छ बदमास

बदमासतय् नितिं
छ एकोहोरो
थगु जुभारुपन या नितिं
थगु सृजना या नितिं
छ एकोहोरो
थ म्ह: खंगु खँ
मुसुमुसु न्हिला
दिमागय चा चा हिईका
थ:गु भाबय् हिईकेत
ख: छ सकतां ख:
मनुतय् सोचया बिम्ब
छगु सकारात्मक सोचया
प्रतिबिम्ब।

चिनाखँ

सुशील राजोपाध्याय

मापिन्त देछा

सिन्ध दथुं सुथसिया निभा:त्व:गु इलय्
यात वं
छगु यइपुगु श्रृजना
गुकि
वं छ्वाकात:गु दु
थ:गु नुग:या हि
भिला तक

बा:न्ह्याकाब्युगु दु
निमुपी दुरु
दै दै

प्वंकाच्वंगु दु
च:तिया इवाला
मादिकक

बियाच्वंगु दु
मतिनाया क्वा:ज:
आतकं

व
अजा:गु
ज्व: मदुगु श्रृजनाया
त्यानुमचा:म्ह श्रष्टा

आ
व हे श्रष्टायात
बीगु छुं?
ज्याला?
सुभाय्?
अभिनन्दन?
बाय् मेगु छुं।

बिचा: हायेका

हरिहर मंगल जोशी

बुद्धि : बि.सं. २००६ पुस १५
मदुगुद्धि : बि.सं. २०७७ असोज १३

सुवर्णलाल राजकर्णिकार

बुद्धि : बि.सं. २०१० जेष्ठ
मदुगुद्धि : बि.सं. २०७७ कार्तिक १०

स्वस्थ: समाज, यलया आजीवन दुज:, संस्थापक न्वकू व वर्तमान नाय:

हरिहर मंगल जोशी

व राजकर्णिकार समाजया नाय:

सुवर्णलाल राजकर्णिकार

आकाभाकां मदुगुलिं मदुपिनिगु निर्वाण कामना यासे दु:खं क:पिं सकल

छँज:पिनिसं धैर्य धारण याना: नुग: ची फयेमा धका: श्रद्धां पिजव:गु नुग:

स्वां देखाना: विचा: हायेकाच्वना।

नेपालभाषा मंका: खल:, यल

सकल ज:

नेवा: देय् दबू, यल

सकल ज:

लोकसाहित्य भवनयात हलिं नेवाः दबूपाखें १४गू लखतका ग्वाहालि

हलिं नेवाः दबू नेपाः कवःपाखें वरिष्ठ संस्कृतिविद् डा. सत्यमोहन जोशीया छैय् दय्कूगू लोकसाहित्य परिषदया भवनया नितिं १४गू लखतका ग्वाहालि याःगु दु। डा. जोशीया छैय् वनाः दबू नेपाः कवःया पदाधिकारीपिन्सं उगु चेक लःल्हाःगु खः। ज्याइवलय् लसकुस यानादिसें परिषदया भवन दय्केज्याया कजि राजित बहादुर श्रेष्ठं परिषद छै दय्केगु नितिं यक्व न्ह्यःनिसें कुतः जूसां दय्के मफयाच्चंगु अवस्थाय् सांसद कृष्णलाल महर्जनं सांसद कोषपाखें ५०गू लखतका ग्वाहालि यानादीगु व वपाखें ज्या न्ह्याकागु जानकारी बियादिल। आः वयाः

हलिं नेवाः दबू नं ग्वाहालि जूगुलिं लसता प्वकादिल।

अथे हे, वरिष्ठ संस्कृतिविद् डा. सत्यमोहन जोशीं थुगु छैय् आः लोकसाहित्य अनुसन्धान याय्त ग्वाहालि जुइगु व थन वय् बलय् राष्ट्रिय भावना जुइकथं थुगु भवन तयार जुइगु खँ कनादिसें पिने देसं वइपिन्त नं च्वनेगु नितिं छगू तल्ला उपलब्ध याकेगु धयादिल।

नेपाः कवःया नायः शाक्य सुरेनं लोकसाहित्य परिषदया भवन दय्केत ग्वाहालि याय् दुगुलिं लसता प्वकादिसे थुगु परिषदया भवन दय्केत लिपा लिपा नं ग्वाहालि याय्गु बचं बियादिल।

महागुथिं संरक्षक देवबहादुर डंगोलया लुमन्तिइ बिचाः मुँज्या यात

खोना देय्या हनेबहःम्ह समाजसेवी देवबहादुर डंगोल वंगु कार्तिक १ गते आकाभाकां मन्त। ज्यापु महागुथि नेपाःया संरक्षक वय्कः जाति, भाषा, धर्म, संस्कृति ख्यलय् तःधंगु योगदान यानादीम्ह न्ह्यलुवाः व्यक्तित्व खः। वय् कःया लुमन्तिइ थ्वहे वंगु कार्तिक १३ गते भिस्वन्हुया पूण्यतिथिस ज्यापु महागुथि नेपाःपाखें जूम भर्चुयल मुँज्या च्वनाः तःजिक बिचाः हाय्के ज्याइवः याःगु दु। महागुथिया केन्द्रिय नायः लोककवि

राजभाइ जकःमिया सभापतित्वय जुगु थुगु मुँज्याय् महागुथिया संरक्षक राजभाइ ज्यापु, यल जिल्ला समितिया संरक्षक ज्ञानकुमार महर्जन, नायः रघुनाथ महर्जन, केन्द्रीय न्वकू के.बि घःजू, दुजः कुलबहादुर महर्जन, पुलांम्ह दांभरि उर्मिला डंगोल, पश्चिम लागाया नायः धनविर महर्जन, यें महानगर समितिया न्वकू नानीहिरा महर्जनजुपिनिसं मदुम्ह डंगोलया योगदानयात कयाः थःथःगु नुगःखँ तयादीगु खः। मूछ्याजे मचाराजा महर्जनजुं न्ह्याकादीगु उगु बिचाः मुँज्याय् मदुम्ह डंगोलया काय् नेवाः न्ह्यलुवाः शरण डंगोलजुं थः बौ देवबहादुरया बाकि दनिगु म्हगस पुवंकेगु ज्याय् परिवार न्ह्यंचिलेगु खँ कनादिल लिसें खोनाया नांदम्ह वाद्यबादक लक्ष्मीप्रसाद डंगोलजुं लोककवि जकःमिं च्वयादीगु व संगीतकार जुगल डंगोलजुं लय् तयादीगु देवबहादुर डंगोलजुया व्यक्तित्व जाःगु म्ये म्यूजिक भिडिओ दयेके त्यनागु जानकारी बियादिल।

थुगुसीया...

वंगु आश्विन शुक्ल चतुर्दशीया दिनय् सनिलया ५ः२५ताः ई धुंकाः पुन्हि क्यनेधुंकूगु खः। मोहिनया दुर्गा पक्ष मोहनिया पुन्हि अथे धइगु कति पुन्हि धुंकाः क्वचाइगु खःसा सनिलय् पुन्हि क्यनीगु चतुर्दशीया दिनय् हे दुर्गा पक्ष क्वचाइगु खँ ज्योतिषपनिगुपाखें पिहावल। व ल्याखं पुन्हिया व्रत गबले च्वनेगु, आकाशदीपदान वा कति पुन्हि गबले खः धइगु खँय आम नागरिकया दथुइ अलमलया स्थिती जगू खः। आः स्वन्तिया खँय ला भन हे अलमलया स्थिती दु। थुगुसी नं त्रयोदशीया कन्हय्कुन्हु हे सुथय् खिचापूजा व बहनी लक्ष्मीपूजा याय्गु कथं पात्रोय् च्वयातःगु दु। लक्ष्मी पूजा धइगु बहनी याय्माःगु जुयाः चतुर्दशीया बहनी हे लक्ष्मी पूजा याय्गु ला धाल, तर जन्मन्हिं धइगु ला सुथय् हे याइगु खः। लक्ष्मीपूजा कुन्हु जन्मन्हिं लाःपिन्त

तकं चतुर्दशीया सुथय् हे जन्मन्हिं हनेगु कथं पात्रोय् धयातःगु दु। लक्ष्मी पूजाया दिनय् बूम्ह लक्ष्मीया प्रसाद धकाः लक्ष्मीप्रसाद नां तयातःम्ह महाकवि लक्ष्मीप्रसाद देवकोटाया बुदिं तकं चतुर्दशीकुन्हु हे क्यनातःगु दु। अले औसीकुन्हु म्हपूजा, पारुकुन्हु किजापूजा याय्गु कथं तिथिया विज्ञतय्सं पात्रो पिकात। कयंवः तिथिइ नखः महंसे सुर्घः लुइगु ईया तिथि कयाः नखः हनेगु चलन दुपिं नेवाःतय् दथुइ थगुने गनं गनं कयं वः तिथिइ हे नखः हनेमाःगु खँ हावी जगू खनेदत। उलि जक मखु, सुर्घः लुइगु इलय् दुगु तिथि कथं नखः हने धाइपिन्त लाक्वपाक्व धाधां सीगु ख्याच्चः तकं बियाः चर्चित जुइगु प्रोपगान्डाया खँ ला च्वय् नं वय्धुंकल। तिथिया अलमलयात त्वाभः दय्काः थःगु सिमित स्वार्थ पूर्वकेत स्वयाच्चापिन्त भीसं हःपाः बियाच्चनाला, व नं बिचाः याय्माः। थगुनेया थिलाथ्व चतुर्दशीकुन्हु बहनी हे

‘संक्रमितपिन्त प्रोत्साहन बीगु हे दकलय् तधःगु वासः खः’

यें महानगरपालिकाया मेयर विद्यासुन्दर शाक्यं कोरोना संक्रमणया कारण गम्भीर बिरामी जूपिन्त प्लाज्मा थेरापी मार्फत जीवन बचे याय्त ग्वाहालिया नितिं ‘प्लाज्मा दान’ बिइत इनाप याःगु दु।

छुं ई न्ह्यः जक कोरोनामुक्त जुया आः स्वस्थ जूम्ह मेयर शाक्यं कोरोनाया गम्भीर बिरामी जूपिन्त बचे याय्गु लागि थःम्हेसिया न प्लाज्मा दान बिइत तयार दुगु धयादिसे थज्याःगु ज्या मेपिन्स नं ग्वाहालि याय्त इनाप याःगु दु।

‘जितः कोरोना संक्रमण जगू छुं दिं लिपा हे थः जहान व म्थ्याय् यात नं कोरोना पोजेटिभ खनेदुगु खः। आः जिपि दक्व स्वस्थ जुइधुंकूगु दु धयादिसे,’ मेयर शाक्यं ‘म्ह्याय् पलिस्था शाक्यं म्हिगः जक कान्तिपुर अस्पताल तीनकुनेय् वना ‘प्लाज्मा दान’ ब्यूगु दु धकाः धयादिगु दु।’

कोरोनाया कारण गम्भीर बिरामी जूपनिगु जीवन बचे यायेत प्लाज्मा थेरापीं उपचारय् तःधंगु ग्वाहालि जुइगु व संक्रमणमुक्त जुइ धुकूपिन्सं ‘प्लाज्मा दान’ बिइत प्रोत्साहन याय्गु उद्देश्यं परिवारपाखें हे प्जाज्मा बीगु सुरुवात यानागु दु धकाः शाक्यं जानकारी बियादीगु दु।

नेपालभाषा साहित्य सम्मेलन क्वचाल

बिराट नेपालभाषा साहित्य सम्मेलन गुथिं न्यय्गुक्वःगु बिराट नेपालभाषा साहित्य सम्मेलन वंगु बुधवाः ख्वपय् क्वचाल।

हलिन्यंक न्यनाच्चंगु कोरोना भाइरस (कोभिड-१९)या महामारीयात ध्यानय् तयाः सामाजिक व भौतिक दूरी कायम यासें मास्क, स्यानिटाइजर अनिवार्य यानाः म्होजक साहित्यकारपिं मुनाः सम्मेलनयात निरन्तरता ब्यूगु गुथिया नायः महेन्द्रगोपाल कर्माचार्य जानकारी बियादीगु दु।

दैय्दसथें थुगुसी नं नेपालभाषा स्नातकोत्तर तगिमय् उत्कृष्ट ल्याः हय्त ताःलाःम्ह नेपालभाषा केन्द्रीय विभागया कबिन श्रेष्ठयात ‘सुत्तल सिरपाः’ व दानापं एसईई तगिमय् उत्कृष्ट ल्याः हय्त ताःलाःम्ह जगत सुन्दर ब्वनेकुथिया सुस्मिता राजभण्डारीयात ‘नेपालभाषा पदक’

पलिस्था शाक्यं दान याःगु प्लाज्मापाखें कोभिड व निमोनियाया कारण बिरामी जूपि ओम नर्सिङ होमय् वासः याना वयाच्च्वम्ह यें महानगरपालिका वडा-४ या ७६ दै दुम्ह मिसाया वासः जुयाच्च्वंगु दु।

‘स्वनिगः नाप यें महानगरपालिका लिपागु इलय् वया कोरोनाया हटस्पट जुया वयाच्च्वंगु दु। थज्याःगु इलय् संक्रमण लिपा स्वस्थ जीवनय् लिहावःपिन्सं स्वस्थ मनू तय्गु प्लाज्मा दान ब्यूसा यक्वसिया ज्यान बचे

जुइ धकाः धयादिसे मेयर शाक्यं, ‘कोरोना संक्रमित धइगु सूयात न दुर्व्यवहार मयाय्त इनाप याःगु दु। संक्रमितपिन्त सकसिया प्रोत्साहन बीगु हे दकलय् तधःगु वासः खः।’ वय्कलं आः महानगरपालिकाय् थीथी वडापाखे संक्रिमितपिन्त प्रोत्साहन बिइ कथं फलफुल, मास्क, आयर्बोदिक वासः लगायतया सामाग्री इनेत जनप्रतिनिधीपि होम आइसोलेसन व आइसोलेसनय् वनेगु जानकारी बियादीगु दु।

हल्चोकय् महारानी प्याखं क्वचाल

हल्चोकया आकाश भैरव घःया थाय् वंगु कौलाथ्व त्रयोदाश कुन्हु महारानी प्याखं क्वचाःगु दु।

दैय्दसं यँयाःया इलय् पिहाँवइगु आकश भैरव (सवः घः)या दच्छिंक याय्माःगु पुजाय् थ्व नं छगू पूजा खः।

हल्चोकया पुतुवार बस्ती थुगु प्याखं मोहनिया दशमिनिसें त्रयोदाश प्यन्हुतक हल्चोकय् प्याखं ल्हइकेमाःगु परम्परा दु।

न्हापा यें तधःगु महामारी मजुइकेत महारानी प्याखं क्यनेगु याना वयाच्च्वंगु खःसा थुम्ह घःयात श्री आकाश भैरवया निगूगु रुपकथं काय्गु यानाच्च्वंगु दु।

थुगु महारानी प्याखं दैय् निक्वः हुइके माःगु परम्परा दु। मोहनि लिपा पाँहाचःहे कुन्हु नं हुइकेमाः।

भीी नेवाःत चिचीधगु ब्वदलाच्च्वनेगु खः वा भीगु परम्परागत मान्यतायात लिनाः छधी जुयाः न्ह्याःवनेगु धइगु आःया दक्कले तःधंगु न्ह्यसः जुयाब्यूगु दु। थुखेपाखे सकलें नेवाःत आग्रह, पूर्वाग्रहं तापानाः गम्भीर जुइ आवश्यक खनेदु।

लच्छिया...

शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागका महानिर्देशक गेलालं मन्त्री श्रेष्ठयात ब्रिफिङ यासें आःतक्क ल्याण्डफिल वनेगु लँया निर्माण, डाँडा चाय्गु, ड्याम निर्माण, स्यूचा लाय्गु, ग्याबिङ पःखाः निर्माण, निखा भवन निर्माण क्वचाःगु जानकारी याकादिल। उगु इलय् महानिर्देशक गेलालं आः फोहोर बिसर्जन याय्गु थासं लिचेड पुखूतक्क थ्यंकेगु ह्युम पाइप तय्गु व लिचेड पुखू दय्के जक ल्यं

दुगु कनादिल।

थ्वयां न्ह्यः शहरी विकास राज्यमन्त्री रामबीर मानन्धर नं बच्चरेडाडा ल्याण्डफिल साइटया प्रगतिबारे जानकारी काय् त थ्यंकादीधुंकूगु दु।

विभागं आःतक्क करिब ४० करोड तका खर्च याय्धुंकूगु दु। न्हापांगु चरणया निर्माण सम्भौता बैशाख २२ तक्क दुगु खः। लुम्बिनी-कोशी एण्ड न्यौपाने जेभिं ज्या क्वमचाय्कबल विभागं कातिंक २२ गतेतक्क म्याद तंगु खः। निगूगु चरणया निर्माण ठेक्का कालिका कन्ट्रक्सनयात वंगु खः। कम्पनीं वइगु जेठ १९ दुने क्वचाय्केगु कथं सम्भौता याःगु दु। ठेकेदार कम्पनीं कोभिड-१९ संक्रमणया जोखिमया हुनिं कामदार व निर्माण ज्वलं आपुर्तिइ थाक्गु, सिसडोलय् फोहोरया चलः वनाः लँ पंगु व कोल्पुखुसिइ खुसिवाः वयाः ज्या प्रभावित जगू न्ह्यथंगु दु।

NBL

सुलभ

आवास

कर्जा

खुसीको सही ठेगाना...

मेरो आरु, पाण र मा दासी नयाँ घरमा

वार्षिक ब्याजदर ७.९९%*

१ वर्ष सम्म ब्याजदर परिवर्तन नहुने

विशेषताहरू:

- घर निर्माण/खरिद गर्न
- घर निर्माण लागतको १००% सम्म कर्जा
- ३ कार्य दिन भित्र निर्णय*

नेपाल बैंक लिमिटेड

NEPAL BANK LIMITED

प्रधान कार्यालय: धर्मपथ, काठमाडौं

फोन नं.: ०१-४२४७९९९ टोल फ्री नं. १६६००१३७७३

नेपालको पहिलो बैंक

www.nepalbank.com.np

RELIANCE

SME Loan

समुन्नत नेपालको यात्रामा हाम्रो साथ

रिलायन्स साना तथा मझौला कर्जा योजना

नयाँ वा चालु कुनै पनि व्यवसायको लागि कर्जा लिन सकिने

सुलभ ब्याजदर

सरल कर्जा प्रकृया

व्यवसायको आवश्यकता अनुसार अवाधिक वा चालु पूँजीको रूपमा कर्जा प्रदान गर्न सकिने

देश भर शाखा सञ्जाल भएको

RELIANCE FINANCE LIMITED

रिलायन्स फाइनेन्स लिमिटेड

Head Office: B.J. Bhawan, Pradarshani Marg, Kathmandu. Tel: 01-4223117, 4261104, 4261041, 4261167

Dharmapath, New Road

Tel: 01 4245104, 4245105

Sitapaila, Kathmandu

Tel: 01 5233397/398

Imadol, Lalitpur

Tel: 01 5201704/750

Banepa, Kavre

Tel: 011 663244

Shahid Chowk, Narayangarh

Tel: 056 533598

Tandi, Chitwan

Tel: 056-593269/593401

Besisahar, Lamjung

Tel: 066-520815/816

Mahendrapool, Pokhara

Tel: 061 523581, 530983

Bank Road, Gorkha

Tel: 064 420278

Arughat, Gorkha

Tel: 064 410172/173

Manigram, Rupandehi

Tel: 071 562902

Bhairahawa, Rupandehi

Tel: 071 590901/902

Kohalpur, Banke

Tel: 081 542154/174

Mahendranagar, Kanchanpur

Tel: 099 520440

Attariya, Kailali

Tel: 091 550033/084

Dhangadhi, Kailali

Tel: 091 523462

Charali, Jhapa

Tel: 023 460102

Damak, Jhapa

Tel: 023 582602/603

Birtamod, Jhapa

Tel: 023 540743/747

Dhulabari, Jhapa

Tel: 023 560391/392

info@reliancenepal.com.np | www.reliancenepal.com.np

सेमिनार वा कार्यक्रममा नितिं लञ्च बक्सया डोर टु डोर सर्भिस याय्गु नं व्यवस्था दु । नापं स्पेशल कुल्फी व बर्थ डे केक नं उपलब्ध दु ।

Delicious Sweets

बिगबेल

BIG BELL

Sweet & Snacks Pvt. Ltd.

Kamaladi, Ganeshthana

Kathmandu, Nepal

Tel: 01 4247075, 014244323

छत्रपाटी निःशुल्क चिकित्सालय

२०१३

उपलब्ध सेवा

२४ सै घन्टा सेवा

दीन, दुखी व असहायपिन्त निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा प्रदान ।

दानी, सुखी व सम्पन्नयात सशुल्क स्वास्थ्य सेवा वरदान ।।

छत्रपाटी निःशुल्क चिकित्सालय (अस्पताल)

स्तरीय सुलभ स्वास्थ्य सेवा सकसिया निम्ति, असहायपिन्त जक निःशुल्क

शल्यक्रिया

मोतिबिन्दु

जनरल सर्जरी

नहाय्पं, नहाय्, गपः

हाड जोर्नी नशा

पिसाव नलीया पत्थर बिना चिरफार

बहिरङ्ग सेवा

मुटु लव्य

प्वाःया लव्य

युरोलोजी

मिसा लव्य

मचा लव्य

वाया लव्य

मिसा लव्य

अन्य सेवा

इन्सिङ्ग

ईण्डोस्कोपी

कोलोनोस्कोपी

फिजियोथेरापी

अल्ट्रासाउण्ड, कलर डप्लर व इको

युरोपेली स्तरया दन्त प्रयोगशाला

७०८ गंगालाल मार्ग, छत्रपाटी, काठमाडौं, फोन : ४२१६१३८, ४२५७९११, ४२६६२२९, E-mail:cfclinic@mail.com.np, www.free-clinic.org.np

प्रकाशक व समाचार सम्पादक : नृपेन्द्रलाल श्रेष्ठ (९८५१०९८०९५) • सम्पादक : जुजुमान महर्जन • प्रबन्ध सम्पादक : सुरेन्द्रभक्त श्रेष्ठ (९८५१०९९४७२), भोर्ले, यै । email: lahanaweekly@gmail.com • मुद्रक : स्वेतकाली छापाखाना, यै ।